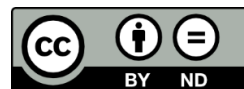


Prijaté/ Received: 20.06.2026

Recenzované/ Reviewed: 29.06.2026

DOI: <https://doi.org/10.24040/aap.2026.23.1.57-78>



Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NonDerivatives 4.0 International Licence CC BY-ND (uviedenie autora - bez odvodeného obsahu).

ZADĽŽOVANIE SLOVENSKÝCH DOMÁCNOSTÍ. STAV, DYNAMIKA A SÚVISLOSTI

INDEBTEDNESS OF SLOVAK HOUSEHOLDS. CURRENT STATE, TRENDS AND CONTEXT

KATARÍNA HOŠKOVÁ

Ing. Katarína Hošková, Ekonomická fakulta Univerzity M. Bela v Banskej Bystrici,
Tajovského 10, Banská Bystrica, e-mail: hoskova.katarina@gmail.com

ERIKA ĽAPINOVÁ

Ing. Erika Ľapinová, PhD., Ekonomická fakulta Univerzity M. Bela v Banskej Bystrici,
Tajovského 10, Banská Bystrica, e-mail: erika.lapinova@umb.sk, ORCID: [0000-0003-4464-891X](https://orcid.org/0000-0003-4464-891X)

Abstract: *In our paper, we want to draw attention to the issue of household debt. In Slovakia, which was previously known for low levels of debt, the rate and growth of debt have increased more in the past decade than in the rest of Europe or in the V4 countries, and experts warn about the economic and social risks of this phenomenon, especially when debt goes beyond certain limits. Our goal is to describe the state and development of household debt in Slovakia, compare it with the rest of Europe, and identify the determinants and consequences of private household debt in Slovakia. In the paper, we use official data on household indebtedness collected as part of the harmonized European survey of the European Central Bank called the Household Finance and Consumption Survey (HFCS).*

Keywords: indebtedness, private households, debt determinants, debt consequences

JEL Classification: D1, G5

ÚVOD

„Posledné roky boli na Slovensku charakterizované vysokým záujmom domácností o vlastníctvo nehnuteľností a taktiež vysokou ochotou poskytovať úvery zo strany bánk. Rastúce príjmy, klesajúce úrokové sadzby a rastúce ceny nehnuteľností vytvárali prostredie podporujúce dopyt aj ponuku po úveroch. Vysoká inflácia a postupné sprísňovanie menovej politiky, ktoré nastalo po ukončení 4. vlny HFCS, vplyva na spomalenie rastu zadĺženia. Dopyt po hypotekárnych úveroch prirodzene klesá s rastúcimi úrokovými sadzbami a s postupným obratom vo vývoji cien nehnuteľností. Nárast sadzieb bude mať postupne negatívny vplyv aj na úverovú zaťaženosť domácností“, píše A. Cupák a J. Klacso (2023). Význam problematiky zadlžovania domácností nielen v individuálnej rovine, ale aj v širokom ekonomickom a spoločenskom kontexte približujeme v teoretickej časti nášho článku. Ďalej sme v práci popisujeme stav a vývoj zadlžovania domácností na Slovensku aj v komparácii s ostatnou Európou.

V analytickej časti práce sme okrem deskripcie a komparácie aplikovali aj regresnú analýzu, s cieľom detekovať štatisticky významné determinanty zadlženia domácností na Slovensku.

Ekonomické teórie sa zameriavajú najmä na racionálne plánovanie a optimalizáciu spotreby v čase. Behaviorálne prístupy zase poukazujú na obmedzenú racionalitu jednotlivcov, ktorá môže viesť k rizikovým finančným rozhodnutiam. *„Ekonomické teórie objasňujúce správanie a rozhodovanie domácností je preto potrebné doplniť aj ďalšími, psychologickými, behaviorálnymi poznatkami¹. Na nutnosť, aby kognitívna psychológia dopĺňovala ekonomické analýzy vo finančnej oblasti, poukázali v svojej obsiahlej štúdii už Gärling a kol. v roku 2009“*, píše Bačová a Stríženec (2013). Títo autori vychádzajú z koncepcie obmedzenej racionality a prospektivej teórie.“ Napokon existujú prístupy, ktoré vysvetľujú zadlžovanie v súvislosti s dostupnosťou úverov. Detailné pochopenie týchto prístupov zároveň vytvára teoretický základ pre analýzu príčin zadlžovania a aj jeho dôsledkov. Ku kategorizácii determinantov zadlžovania pozri tiež Lapinová (2025).

Zadlžovanie má viaceré determinanty, ktoré môžeme rozlišovať na úrovni jednotlivca, na makroekonomickej, celospoločenskej úrovni. Mikroekonomicke (individuálne) determinanty zadlžovania skúmali na dátach z HFCS 2021 aj Cesnak, Cupak a Klacso (2025). Determinanty rozdelili do troch skupín: 1. finančno-ekonomické (rodinný príjem či výška finančných aktív), socio-demografické (rodinný stav, vek, vzdelanie, sociálnu aktivitu, deti v rodine) a 3. behaviorálne (finančná gramotnosť, finančné sebavedomie, averzia k finančnému riziku či vplyv finančných sprostredkovateľov). *„Čistý mesačný príjem rodiny podľa ich výskumu pozitívne a signifikantne ovplyvňuje pravdepodobnosť toho, že domácnosti majú dlh. Tento vplyv je robustný cez všetky špecifikácie a pre všetky typy úverov. Na druhej strane rodiny s lepšou finančnou situáciou, či už s vyššou hodnotou reálneho alebo finančného bohatstva, majú nižšiu tendenciu stať sa zadlženými, aj keď tento vplyv nie je signifikantný. Zvyšujúci sa objem čistých reálnych aktív však výrazne zvyšuje pravdepodobnosť mať úver na bývanie. Naopak, vplyv čistých reálnych aktív na pravdepodobnosť mať spotrebiteľský úver je negatívny. Vplyv finančných aktív na pravdepodobnosť mať spotrebiteľský úver je záporný, čo odzrkadľuje nižšiu potrebu financovať kúpu spotrebného tovaru dlhom.“* Cesnak, Cupak a Klacso (2025). Zo sociodemografických charakteristík domácností identifikovali podľa výsledkov výskumu ako významné premenné: stupeň sociálnej aktivity (domácnosti zamestnaných sa zadlžujú s vyššou pravdepodobnosťou), veľkosť domácnosti (u jednočlenných domácností je menšia pravdepodobnosť zadlženia), vzdelanie (domácnosti s vysokoškolsky vzdelanou osobou pravdepodobne častejšie majú hypotekárny dlh), a nakoniec s vekom klesá podľa sledovaných údajov pravdepodobnosť zadlženia sa. V rámci výskumu determinantov zadlženia figurovali aj behaviorálne premenné. Pravdepodobnosť zadlženia (nielen hypotekárnym, ale aj spotrebiteľným dlhom) zistili spomínaní autori vyššiu u ľudí s vyššou finančnou gramotnosťou.

¹ „Tradičná ekonómia predpokladá racionálne rozhodovanie ľudí, ktorí majú dostatočné ekonomické poznatky. Vzhľadom na neúspešnosť tejto teórie v 80. rokoch minulého storočia však vznikla behaviorálna ekonómia (zahrňuje aj behaviorálne financie) ako protíváha tradičnej ekonomickej teórie. V roku 1984 vznikla aj sekcia behaviorálne financie v rámci Amerického asociácie financií. Koncepciu ohraničenej racionality v súvislosti s behaviorálnou ekonómiou rozvádza Kahneman (2003). Podrobne sa zaoberá dvomi systémami myslenia a rozhodovania (usudzovanie verzus intuícia). Behaviorálna ekonómia predstavuje zjednotenie psychológie a ekonómie.“ (Stríženec,2015)

Na rozdiel od toho, finančné sebavedomie a averzia k finančnému riziku neboli zistené ako významné determinanty zadlžovania. A nakoniec služby finančných sprostredkovateľov využívané pri finančných rozhodnutiach podľa tohto výskumu tiež mierne zvyšujú pravdepodobnosť zadlženia, najmä prostredníctvom úveru na bývanie.

Druhým okruhom determinantov sú makroekonomické a spoločenské determinanty: ekonomický vývoj krajiny, nastavenie sociálneho systému a verejných politík, vývoj na trhu práce, mzdová a cenová úroveň, výška úrokových sadzieb, vývoj na trhu práce, vývoj cien nehnuteľností. Vzdelávací systém a výučba finančnej gramotnosti v rámci formálneho vzdelávacieho systému i systému celoživotného vzdelávania tiež zohrávajú významnú úlohu v tom, ako ľudia rozmyšľajú o peniazoch a aké finančné rozhodnutia v reálnom živote robia. Na Slovensku sa do učebných osnov v rámci formálneho vzdelávania finančná gramotnosť aplikuje v rôznej miere, väčšinou však učitelia na jednotlivých stupňoch škôl však na výučbu tejto problematiky nie sú pripravení a študenti sa často prvýkrát s problematikou stretávajú na vysokej škole alebo univerzite ekonomického zamerania. Máme Národný štandard finančnej gramotnosti, stratégiu vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií.² V neposlednom rade medzi tento druhý okruh makro-determinantov patrí aj vývoj a pravidlá fungovania finančného systému, nastavenie pravidiel ktoré sa dotýkajú požičiavania a hodnotenia bonity klienta a jeho predpokladov dlh splácať. Finančné poradenstvo na Slovensku fakticky nefunguje. Máme tu iba systém finančného sprostredkovania, keď finančný sprostredkovateľ sa často dostáva do pozície finančného poradcu klienta, čo je v rozpore s platnou legislatívou a etickými princípmi.³ Výnimkou je napríklad bezplatné a nezávislé poradenstvo v poradniach komplexnej pomoci.

Zadlžovanie domácností má mnohostranné dôsledky: ide nielen dôsledky v individuálnej rovine jednotlivca či jeho rodiny (ekonomického, zdravotného, sociálneho) (Daniel 2024, 2025), ale zadlžovanie domácností vplyva aj na ekonomiku krajiny a jej finančný systém. Okrem ekonomických a sociálnych dopadov zadlženia, dlhová záťaž ovplyvňuje aj fyzické a duševné zdravie domácností. Výskumy poukazujú na to, že s rastúcou mierou zadlženosti sa zhoršuje psychická pohoda dlžníkov a závažnejšie negatívne dôsledky nastávajú v závislosti od toho, ako veľmi sa dlh vymyká spod kontroly. Tieto poznatky vychádzajú zo štúdie *Emotion and the Psychology of Debt* publikovanou spoločnosťou Grant Thornton v roku 2013, na ktorej zistenia nadväzuje aj publikácia Daniela (2024). Zadlžovanie sa dotýka aj zamestnávateľských subjektov, osobitne v prípade nadmerne zadlžených ľudí. O tejto problematike podrobnejšie píše napr. autori P. Daniel a E. Klimová (2022)..

² *Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.2.* 2017. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo financií SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/a8a/11358.9fc208.pdf> Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 447 z 2. júla 2008 schválila materiál *Návrh stratégie vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií*, ktorý predložil podpredseda vlády Slovenskej republiky a minister školstva. Následne bol v roku 2008 vypracovaný Národný štandard finančnej gramotnosti.

³ Bližšie pozri: *Finančné poradenstvo vs. sprostredkovanie. Slovník investora.* TA3. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=YI_K1rDnobU; pozri aj *Čo je finančné sprostredkovanie a finančné poradenstvo.* Fininfo.sk (Portál finančnej osvety a ochrany finančného sprostredkovateľa MF SR). Dostupné na: <https://www.fininfo.sk/fininfo/financne-produkty/financne-sprostredkovanie-poradentvo/co-je-financne-sprostredkovanie-poradenstvo/co-je-financne-sprostredkovanie-poradenstvo.html>

Domácnosti splácajúce dlh - okrem toho, že obmedzujú svoju budúcu spotrebu, keď časť ich príjmu ukrajujú splátky istiny dlhu a úrokov. Narastajúca úverová aktivita domácností však vo všeobecnosti prispieva k ich zvýšenej zraniteľnosti na šoky v ekonomike (Alter a kol., 2018). Voči rastu nezamestnanosti či úrokových sadziieb sú menej náchylné tie zadlžené domácnosti, ktoré majú vyššie príjmy. Avšak tie sú zase citlivé na výkyvy bohatstva v dôsledku volatility cien aktív. Rastúca zadlženosť je znepokojujúca predovšetkým v prípade domácností s nižšími alebo strednými príjmami alebo s nižšími hodnotami majetku. Tieto domácnosti prispievajú k rastu citlivosti sektora domácností na šoky v hospodárstve najmä z dôvodu vyššieho rizika platobnej neschopnosti. Ohrozujú tak finančnú stabilitu krajiny prispievaním k vzniku finančnej krízy (Debelle, 2004).

Počas ekonomických poklesov či prepádov/kríz budú vysoko zadlžené domácnosti vystavené rastúcej nezamestnanosti, poklesu cien nehnuteľností a vyšším dlhom. V dôsledku neistého budúceho vývoja hospodárstva budú počas recesie a po nej hromadiť úspory, znižovať spotrebu a ich výdavky budú smerovať prioritne na úhradu úrokov a iných nákladov na bývanie. Vplyv na spotrebu domácností je však menší, ak domácnosti vstupujú do krízy s menším dlhom alebo s väčšími likvidnými rezervami (Almenberg a kol., 2021). Ďalším problémom je, že takýto negatívny vývoj má tendenciu v krajine pretrvávajúť, pretože vysokú úroveň zadlženia nie je ľahké znížiť (Dumitrescu a kol., 2022).

Zadlženosť domácností zvyšuje aj ich citlivosť na rast nezamestnanosti, čím zosilňuje negatívne dopady na ekonomiku. Debelle (2004) zaraďuje medzi závažné negatívne šoky pre domácnosti zmeny v očakávaných príjmoch a nezamestnanosť. Najviac sú riziku nezamestnanosti vystavení noví kupujúci nehnuteľností, ktorí majú vo všeobecnosti veľmi vysoký pomer dlhu k príjmu (Debelle, 2004). Riziku straty príjmov sú obzvlášť vystavené aj domácnosti s vysokými nákladmi na splácanie dlhu a nízkymi likvidnými rezervami (Almenberg a kol., 2021).

Popritom sa úverovo exponované domácnosti vystavujú úrokovému riziku a tým zvyšujú svoju citlivosť na zmeny úrokových sadziieb. Zmeny úrokových sadziieb vo všeobecnosti ovplyvnia oveľa väčší počet domácností ako nárast nezamestnanosti (Debelle, 2004). Ich rast zvyšuje nákladovosť úverov a tým znižuje spotrebu domácností a ovplyvňuje ich životný štandard (Francis-Devine, 2025; Vravec, 2018). Ďalším dôsledkom rastu úverovej aktivity domácností je aj rast cien nehnuteľností v pomere k príjmom Alarmujúcou hrozbou pre ekonomiku je aj boom úverov naviazaný na boom cien nehnuteľností. Prasknutie takejto bubliny má obrovské nežiaduce dopady (Dumitrescu a kol., 2022).

1 METODIKA

Údaje o objeme aj štruktúre majetku aj dlhu domácností získavame z harmonizovaného výberového európskeho Zisťovania o financiách a spotrebe domácností (Household finance and Consumption Survey, HFCS) Európskej centrálnej banky (na Slovensku sa realizovalo v rokoch 2010, 2014, 2017, 2021 a 2023)⁴. Ako každé výberové zisťovanie, aj toto má svoje

⁴ Zisťovanie o financiách a spotrebe domácností (Household finance and Consumption Survey, HFCS) Európskej centrálnej banky. Dostupné na: <https://nbs.sk/vyskum/household-finance-and-consumption-network-hfcn/>; https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/hfcs/html/index.en.html

úskalia a špecifiká. Podrobnejšie o metodike zberu údajov informuje *HFCS: Methodological report for the 2021 wave. ECB Statistics Paper Series No 45*⁵. HFCS je harmonizované európske zisťovanie realizované na výberovej vzorke respondentov. Je potrebné upozorniť, že napriek snahe o reprezentatívnosť skúmanej vzorky respondentov (geografická stratifikácia, ostatné stratifikačné kritériá, ako osobný alebo regionálny priemerný príjem, pracovný status, osobný zdaniteľný majetok či veľkosť a hodnota obydlia, na Slovensku použité neboli), je zastúpenie respondentov na oboch koncoch rebríčka problematické, či už z dôvodu nezahnutia ľudí bez domova alebo ľudí žijúcich v inštitucionalizovaných domácnostiach, alebo kvôli početnosti a finančnej pozícii osôb na hornom konci príjmového rebríčka. Na Slovensku bola použitá kalibrácia dát aj podľa príjmovej skupiny či podľa pracovného statusu. Spomínaný metodický materiál upozorňuje na metodické odchýlky v rámci zisťovania HFCS v jednotlivých krajinách, a teda na obozretnosť pri práci s dátami z HFCS v prípade medzinárodného porovnávania. Okrem toho zisťovanie v roku 2021 bolo poznačené pandémiou COVIDu-19, a určite jeho dôsledky doznievali aj pri zisťovaní v rámci vlny 2023. Napriek tomu nám dáva istý obraz o realite zadlženia slovenských domácností. Vzhľadom na spôsob získavania dát o zadlženosti domácností, ktoré sú predmetom analýzy aj v našom článku, vzhľadom na reprezentatívnosť a komplexnosť údajov, ktoré je možné získať od respondentskej vzorky populácie, je potom potrebné poznamenať, že aj prezentované výsledky výskumu sa môžu, a pravdepodobne sa aj odchyľujú, od reality domácností na Slovensku v skúmaných aspektoch.

Dáta z výberového zisťovania HFCS však nie sú jedinými, ktoré vypovedajú o miere zadlženia populácie na Slovensku. Ďalšími zdrojmi dát sú štatistika NBS o zlyhaných úveroch za sektor domácností celkom, alebo sú to dáta v špecializovaných registroch, napríklad dáta o domácnostiach ako dlžníkoch v úverovom registri, v registri dlžníkov Sociálnej poisťovne, dáta o bankových dlžníkoch. Aj tieto dáta nám dokresľujú obraz o zadlženosti domácností na Slovensku, neboli však predmetom skúmania v našom článku.

V článku aplikujeme metódy deskripcie, komparácie dát o úrovni a štruktúre zadlženosti domácností na Slovensku celkom, osobitne tiež za skupiny populácie podľa viacerých klasifikácií. Sledujeme aj vývoj týchto dát v čase. Ďalej aplikujeme ekonometrické modelovanie s využitím lineárnej aj logistickej regresnej analýzy, s cieľom identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce zadlžovanie domácností a zároveň overiť ich štatistickú významnosť.

Regresná analýza zároveň rešpektuje špecifiká databázy HFCS a zahŕňa všetky dostupné vlny zisťovania. Pri výbere vysvetľujúcich demografických a socioekonomických premenných sme vychádzali z teoretických východísk v našom článku aj z existujúcej empirickej literatúry (Costa a Farinha, 2012; Cesnak a kol., 2025; Giuseppe, 2023). S cieľom zachovať konzistentnosť medzi všetkými vlnami zisťovania boli do modelov zahrnuté iba tie premenné,

⁵ V tejto metodickkej publikácii je uvedený podrobný popis dotazníka a dôležité aspekty zisťovania, ako metóda výberu vzorky, výpočet váh, úpravy údajov a použité techniky pri viacnásobnej imputácii chýbajúcich odpovedí, odhad rozptylu pomocou replikovaných váh, problémy s porovnateľnosťou údajov, definície a ďalšie detaily zberu a spracovania dát v rámci zisťovania HFCS. Všetky tieto skutočnosti je potrebné poznať a zohľadniť aj pri interpretácii výsledkov aj nášho výskumu a pri snahe o reálny pohľad na problematiku zadlženia domácností.

ktoré boli dostupné vo všetkých sledovaných obdobiach. Pred samotným ekonometrickým modelovaním boli zároveň dáta podrobené procesu čistenia a transformácií. Finančné premenné vstupujúce do regresie boli logaritmované (Martín-Legendre a Sánchez-Santos, 2024) so zámerom zníženia asymetrie rozdelenia a obmedzenia vplyv extrémnych hodnôt. V prípade veku referenčnej osoby bola do modelu zaradená aj jeho druhá mocnina, ktorá umožňuje zachytiť nelineárny vzťah medzi vekom a pravdepodobnosťou zadlženia, teda skutočnosť, že zadlžovanie sa môže v rôznych vekových skupinách vyvíjať odlišne (Cesnak a kol., 2025). Kategorické premenné sme do modelu zahrnuli vo forme dummy premenných a vždy jednu kategóriu premennej sme zvolili ako referenčnú tak, aby reprezentovala najbežnejšie skupiny domácností (Zavadil, 2015; Costa a Farinha, 2012). Všetky vysvetľujúce premenné vstupujúce do ekonometrickej analýzy vymedzuje nasledujúca tabuľka č. 1.

Tabuľka 1 Vysvetľujúce premenné vstupujúce do regresnej analýzy

<i>Nezávislá premenná</i>	<i>Charakteristika nezávislej premennej</i>
<i>Vek (Age)</i>	Vek referenčnej osoby domácnosti.
<i>Vzdelanie (Education)</i>	Kategoriálna premenná reprezentujúca najvyššie dosiahnuté vzdelanie referenčnej osoby: primárne alebo žiadne vzdelanie, sekundárne vzdelanie (referenčná kategória), terciárne vzdelanie.
<i>Pracovný status (Employment)</i>	Kategoriálna premenná zachytávajúca ekonomický status referenčnej osoby domácnosti: zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba (referenčná kategória), nezamestnaný, dôchodca, iné.
<i>Pohlavie (Gender)</i>	Binárna kategoriálna premenná: muž (referenčná kategória), žena.
<i>Počet členov (HHSIZE)</i>	Celkový počet členov domácnosti.
<i>Počet detí (Children)</i>	Počet osôb v domácnosti vo veku 0–15 rokov.
<i>Celkové výdavky (Expenses)</i>	Kategoriálna premenná zachytávajúca celkové výdavky domácnosti v porovnaní za posledných 12 mesiacov s priemerom: vyššie ako priemer, nižšie ako priemer, približne priemer (referenčná kategória).
<i>log(1 + aktíva) (Assets)</i>	Logaritmus hodnoty celkových hrubých aktív domácnosti.
<i>log(1 + príjem) (Income)</i>	Logaritmus hrubého príjmu domácnosti.
<i>Vlna (Wave)</i>	Kategoriálna premenná zachytávajúca časové obdobie zberu dát: 2010 (referenčná kategória), 2014, 2017, 2021, 2023.

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie

Na identifikáciu determinantov zadlžovania boli odhadnuté dva typy regresných modelov. Prvý model analyzuje pravdepodobnosť, že domácnosť má akýkoľvek úverový záväzok pomocou logistického regresného modelu, kde závislá premenná Dlh_i nadobúda hodnotu 1 v prípade existencie dlhu, v opačnom prípade nadobúda hodnotu 0 (Costa a Farinha, 2012). Logistický regresný model môžeme potom formálne vyjadriť nasledovne (Intarapak a Supapakorn, 2020):

$$P(Dlh_i = 1) = \frac{1}{1+e^{-Z_i}} \quad (1)$$

kde Z_i predstavuje lineárnu kombináciu vysvetľujúcich premenných zachytávajúcich demografické a socioekonomické charakteristiky domácností:

$$Z_i = \beta_0 + \beta_1 Age_i + \beta_2 Age_i^2 + \beta_3 Education_i + \beta_4 Employment_i + \beta_5 Gender_i + \beta_6 HHSIZE_i + \beta_7 Children_i + \beta_8 Employed_i + \beta_9 Expenses_i + \beta_{10} \ln(Assets_i) + \beta_{11} \ln(Income_i) + \gamma Wave_i(2)$$

Potom odhadnuté parametre modelu β vyjadrujú, ako vybrané charakteristiky domácností ovplyvňujú pravdepodobnosť ich úverovej angažovanosti. Zaradenie fixných efektov jednotlivých vln zisťovania ($Wave_i$) zároveň umožňuje zohľadniť vplyvy makroekonomických a inštitucionálnych faktorov charakteristických pre jednotlivé obdobia, ktoré mohli ovplyvniť mieru úverových expozícií domácností.

Na identifikáciu determinantov výšky dlhu medzi zadlženými domácnosťami bol použitý lineárny regresný model odhadnutý metódou najmenších štvorcov. Závislá premenná $Debt_i$ bola logaritmicky transformovaná. Transformácia na $\ln(1+Debt_i)$ umožňuje zahrnúť aj domácnosti s nulovým dlhom (Benatia a kol., 2025) a zároveň redukuje vplyv extrémnych hodnôt (Su a kol., 2012). Výsledky lineárnej regresie analyzujú determinanty výšky dlhu medzi domácnosťami, ktoré už dlh majú. Formálne môžeme tento model zapísať nasledovne:

$$\begin{aligned} \ln(Debt_i + 1) = & \beta_0 + \beta_1 Age_i + \beta_2 Age_i^2 + \beta_3 Education_i + \beta_4 Employment_i + \beta_5 Gender_i + \beta_6 HHsize_i \\ & + \beta_7 Children_i + \beta_8 Employed_i + \beta_9 Expenses_i + \beta_{10} \ln(Assets_i) + \beta_{10} \ln(Income_i) \\ & + \gamma Wave_i + \varepsilon_i \end{aligned} \quad (3)$$

kde parametre β_i predstavujú regresné koeficienty modelu, ktoré kvantifikujú vplyv jednotlivých vysvetľujúcich premenných na výšku dlhu domácností a náhodná zložka ε_i zachytáva vplyv nepozorovaných faktorov ovplyvňujúcich výšku úverovej angažovanosti domácností.

2 VÝSLEDKY

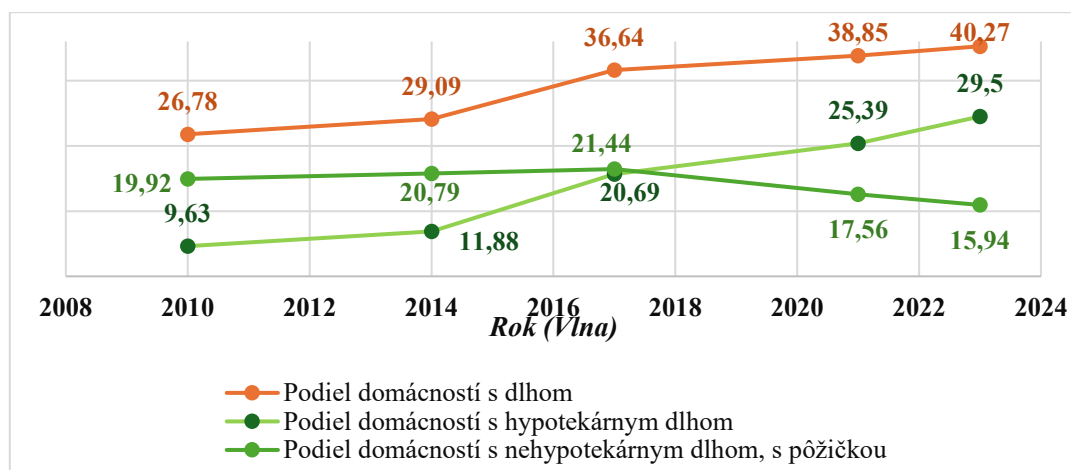
2.1 Úverová expozícia domácností na Slovensku a štruktúra ich dlhu

Z grafu 1 vyplýva, že zadlženosť slovenských domácností medzi jednotlivými vlnami zisťovania kontinuálne rástla, a teda postupné sprísňovanie regulácií dostupnosti úverov zo strany NBS bolo oprávnené. Podiel domácností s dlhom vzrástol z 26,78 % v roku 2010 na hodnotu 40,27 % v roku 2023. V priebehu trinásťročného obdobia teda vzrástol o viac ako polovicu, presnejšie o 50,37 %.

Medzi rokmi 2010 až 2014 došlo k miernemu zvýšeniu podielu domácností s dlhom z 26,78 % na 29,09 %. V roku 2014 sa priemerný dlh domácnosti dokonca mierne znížil na 18 260 eur a celkový objem dlhu klesol o takmer 50% na úroveň 4,87 mld. eur. To naznačuje, že dlh malo viac domácností, ale v nižších objemoch. NBS v Analýze slovenského finančného sektora (2015) ďalej uviedla, že v decembri 2014 rástla úverová aktivita domácností zatiaľ najrýchlejšie od globálnej finančnej krízy. Tento nárast stimulovalo zlepšenie situácie na trhu práce a prispel aj pokles priemerných úrokových sadzieb, ktorý podporil refinancovanie existujúcich úverov. V nadväznosti na tento rast vydala NBS aj odporúčania č. 1/2014 (NBS, 2015).

Výrazná zmena však nastala v období medzi rokmi 2014 a 2017, keď podiel domácností s dlhom vzrástol až na 36,64 %. Ide o najdynamickejšie obdobie sledovaného vývoja. Počas týchto troch rokov sa priemerný dlh zadlženej domácnosti takmer zdvojnásobil a dosiahol 34 902 eur a celkový objem dlhu domácností v ekonomike vzrástol o približne 386% zo 4,87 mld. eur na 23,68 mld. eur. V tomto roku už zvýšená dynamika rastu úverovej aktivity slovenských

domácností začala predstavovať hrozbu pre finančnú stabilitu krajiny, najmä v spojitosti s nízkym objemom úspor. Medziročná zmena úverovej expozície domácností bola dokonca v roku 2017 najvyššia v histórii Slovenska a dlhodobo najvyššia aj v rámci EÚ. Navyše v marci 2017 dosiahol absolútny medziročný rast historické maximum na úrovni 3,7 mld. eur. Podľa NBS (2017) medzi hlavné dôvody rastu patrila najmä zlepšujúca sa situácia na trhu práce, rast cien nehnuteľností a nízke úrokové sadzby, ktoré vytvárali tlak na rast objemu úverov.



Graf 1 Podiel zadlžených domácností podľa typu dlhu v %

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS, NBS

V nasledujúcom období rokov 2017 až 2021 rast pokračoval, avšak podstatne miernejším tempom. Objem dlhu v ekonomike vzrástol medzi rokmi 2017 a 2021 iba o približne 28% a podiel zadlžených domácností sa zvýšil iba o niečo cez dva percentuálne body. K oživeniu úverovej aktivity domácnosti prispel aj rast ich príjmov, čo na druhej strane znižuje obavy negatívnych dôsledkov na finančnú stabilitu. Naopak obavy začal vzbudzovať vysoký dopyt po refinancovaní úverov. Až polovica z nich bola spojená s nárastom dlhu a v mnohých prípadoch išlo aj o predĺženie splatnosti úveru až do dôchodkového veku (NBS, 2021).

Následne sa tempo rastu úverovej aktivity medzi rokmi 2021 a 2023 výrazne spomalilo. Za toto dvojročné obdobie vzrástol podiel zadlžených domácností o menej ako 2 percentuálne body a celkový objem dlhu v ekonomike sa zvýšil iba o 0,62%. Aj priemerný dlh zadlženej domácnosti vykazoval iba mierny nárast a to približne o 1 500 eur. NBS (2023) pripisovala spomalenie dynamiky na úverovom trhu predovšetkým zníženému dopytu domácností po zadlžovaní sa, najmä v dôsledku dynamického rastu úrokových sadzieb. Napriek tomu uviedla, že sektor domácností by nemal mať problémy so splácaním svojich záväzkov, a to najmä vďaka rastu nominálnych miezd, nízkej miere nezamestnanosti a zavedeniu limitu na pomer splátok k príjmu pri poskytovaní úverov, ktorý zároveň už zahŕňa aj stresové testovanie. Za výraznejšiu hrozbu považovala však infláciu a prípadný nárast nezamestnanosti (NBS, 2023).

Tabuľka č. 2 okrem podielu domácností s dlhom sleduje aj priemerný dlh zadlženej slovenskej domácnosti, celkový objem dlhu v ekonomike a jeho relatívnu zmenu medzi vlnami. V roku 2010 dosahoval priemerný dlh zadlženej domácnosti 18 839 eur a celkový dlh domácností v

ekonomike predstavoval približne 9,64 mld. eur. NBS v roku 2010 poukazovala na rýchlo rastúcu úverovú aktivitu domácností, ktorá bola stimulovaná predovšetkým nižšími úrokovými sadzbami, lepším vývojom ekonomiky, stabilizáciou trhu práce a klesajúcimi cenami nehnuteľností (NBS, 2010).

Tabuľka 2 Zadlžovanie slovenských domácností v priebehu rokov

<i>Rok (Vlna)</i>	<i>Priemerný dlh zadlženej slovenskej domácnosti</i>	<i>Zadlženosť celkom</i>	<i>Relatívna zmena zadlženia medzi vlnami</i>	<i>Podiel domácností s dlhom na celkovej populácii</i>
2010	18 839 €	9, 64 mld. €	-	26.78 %
2014	18 260 €	4, 87 mld. €	-49,51 %	29.09 %
2017	34 902 €	23, 68 mld. €	386,44 %	36.64 %
2021	42 209 €	30, 37 mld. €	28,24 %	38.85 %
2023	43 950 €	30, 56 mld. €	0,62 %	40.27 %

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS, NBS

V skupine dlžníkov dosiahla priemerná výška dlhu za sledované obdobie približne 34 515 eur, medián 16 664 eur a interkvartilové rozpätie (p25 – p75) sa pohybovalo v intervale približne od 3 297 eur do 49 219 eur (pozri tabuľku 3). Analýza jednotlivých vln zisťovania zároveň poukazuje na rast mediánu dlhu medzi dlžníkmi. Mediánová zadlžená domácnosť mala v roku 2023 päťnásobne vyšší dlh ako na začiatku sledovaného obdobia. Analýza súčasne poukazuje nielen na rast podielu dlžníkov, ale aj na rast intenzity zadlženia v rámci skupiny už zadlžených domácností.

Priemer bol však počas celého obdobia výrazne vyšší než medián. To potvrdzuje prítomnosť pravostranného zošikmenia rozdelenia dlhu a poukazuje teda na existenciu domácností s vysokými objemami dlhu, ktoré ťahali priemer nahor. Zároveň možno pozorovať postupné znižovanie rozdielu medzi priemerom a mediánom, čo môže naznačovať širšie rozšírenie zadlženosti v populácii domácností. Rast horného kvartilu (p75) z približne 24 000 eur na viac ako 60 000 eur zároveň naznačuje, že zadlženie sa zvyšovalo aj v skupine najviac zadlžených domácností. Rovnako sa zvyšoval aj dolný kvartil, relatívne o približne 830%. To znamená, že aj domácnosti s nižšou výškou dlhu čelili v roku 2023 výrazne vyššej dlhovej expozícii ako pred trinástimi rokmi.

Tabuľka 3 Priemer, medián a interkvartilové rozpätie dlhu domácnosti podľa vln

<i>Rok (Vlna)</i>	<i>Vlna / Dlh (€)</i>	<i>Priemer</i>	<i>Medián</i>	<i>p25</i>	<i>p75</i>
	Všetky spolu	34 515	16 664	3 297	49 219
	2010	18 839	4 844	978	24 389
	2014	18 260	6 385	1 333	24 951
	2017	34 902	15 691	3 263	51 707
	2021	42 209	22 897	6 185	64 287
	2023	43 950	27 255	9 100	60 921

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS, NBS

Poznámka: údaje sú počítané pre zadlžené domácnosti, nie domácnosti celkom

Na grafe 1 vidíme, že zatiaľ čo nehypotekárne financovanie v roku 2010 výrazne dominovalo nad hypotekárnym, tak v roku 2023 to bolo práve naopak. V roku 2023 až 29,5% domácností malo hypotéku, no nehypotekárny úver mala iba takmer polovica z nich. Podiel domácností, ktoré využívali hypotekárne financovanie postupne rástol z 9,63 % (2010) na 29,5% (2023), čo predstavuje viac ako trojnásobný nárast. Na druhej strane nehypotekárne financovanie spočiatku vykazovalo rastúci trend, avšak zlom nastal v roku 2017, keď dopyt domácností po tomto type financovania začal postupne klesať. V roku 2023 tento druh financovania využívalo už len 15,94 % domácností.

Z hľadiska objemu dlhu hypotekárny dlh jednoznačne dominoval za celé obdobie a jeho podiel na celkovom dlhu mal taktiež rastúci charakter. Význam krátkodobých a spotrebných foriem financovania teda postupne oslaboval (tabuľka 4).

Tabuľka 4 Štruktúra objemu dlhu domácností v ekonomike (%)

<i>Rok (Vlna)</i>	<i>Hypo. úver na hl. nehnuteľnosť</i>	<i>Hypo. úver na ostatné nehnuteľnosti</i>	<i>Prečerpanie limitu na kred. karte</i>	<i>Dlh na kreditnej karty</i>	<i>Ostatné nehypotekárne úvery, pôžičky</i>
2010	77.17	4.06	1.3	1.31	16.16
2014	73.29	8.45	1.22	0.56	16.47
2017	82.17	6.83	0.22	0.17	10.62
2021	87.85	5.18	0.11	0.13	6.72
2023	80.79	11.58	0.14	0.08	7.42

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS, NBS

Poznámka: Nehypotekárne pôžičky v kontexte HFCS údajov zahŕňajú nesplatené zostatky na kontokorentných účtoch, kreditných kartách, prečerpania limitov na kreditných kartách, za ktoré musí majiteľ platiť úroky, a nesplatené zostatky na všetkých ostatných pôžičkách, ako sú napríklad líziny na autá, spotrebné úvery, private pôžičky od príbuzných, známych či zamestnávateľov.

2.2 Zadlžené domácnosti podľa sociálno-demografických charakteristík

Výsledky v tabuľke 5 poukazujú na výraznú vekovú diferenciáciu úverovej expozície. Najvyšší podiel zadlžených domácností sa dlhodobo nachádza vo vekových skupinách do 44 rokov, pričom po roku 2010 došlo k výraznému nárastu úverovej aktivity najmä medzi mladšími domácnosťami. Do roku 2023 sa tento podiel navýšil o približne 24 percentuálnych bodov. Ide o výrazný nárast, ktorý naznačuje, že zadlžovanie sa stalo bežnou súčasťou finančného správania mladších domácností. Na základe tabuľky môžeme skonštatovať, že podiel zadlžených domácností s vekom postupne klesá a zadlžovanie vo veku nad 64 rokov zostáva relatívne nízke.

Tabuľka 5 Vývoj podielu zadlžených domácností podľa vekových kategórií RO v %

<i>Vek / Rok (Vlna)</i>	<i>2010</i>	<i>2014</i>	<i>2017</i>	<i>2021</i>	<i>2023</i>
do 34	39.47	58.09	63.48	62.51	63.29
35 - 44	39.02	54.83	60.39	65.27	64.07
45 - 54	31.98	37.93	47.47	47.82	53.07
55- 64	14.63	27.24	23.15	21.36	24.65
64 +	3.21	7.37	11.13	8.90	8.78

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS, NBS

Poznámka: V tabuľkách 4 – 7 sme využili aj farebné rozlíšenie výsledkov podľa intenzity. Čím je zadlženie danej skupiny domácností vyššie, tým je súčasne pole v tabuľke sýtejšie sfarbené.

Za referenčnú osobu (RO) domácnosti sa považuje osoba s najvyšším príjmom, pričom v prípade rovnosti príjmov ide spravidla o staršiu osobu v domácnosti

Tabuľka č. 6 zachytáva podiel zadlžených slovenských domácností v závislosti od pohlavia referenčnej osoby vo všetkých zisťovaniach. V roku 2010 bola výška úverovej expozície veľmi podobná pri oboch skupinách. Pri mužoch vykazoval podiel zadlžených 27,3 % a pri ženách 26,4 %. Domácnosti vedené mužmi si dlhodobo udržiavali vyššie dlhové zaťaženie. Úverová expozícia v prípade žien ostala počas troch posledných zisťovaní na stabilnej takmer identickej úrovni, a to približne 32%. Celkovo môžeme zhrnúť, že aj keď úverová angažovanosť v priebehu sledovaného obdobia rástla u oboch pohlaví, rast bol výraznejší a stabilnejší u domácností vedených mužmi. Výsledky môžu súvisieť s rozdielmi v príjmovej úrovni, zamestnanosti, dostupnosti úverov alebo aj špecifickou štruktúrou domácností a predovšetkým vekom členov domácností.

Tabuľka 6 Vývoj podielu zadlžených domácnosti podľa pohlavia RO v %

<i>Pohlavie / Rok (Vlna)</i>	2010	2014	2017	2021	2023
Muž	27.29	33.30	38.87	42.18	43.97
Žena	26.36	21.26	32.28	32.79	33.08

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS , NBS

Vo všetkých vzdelanostných skupinách v tabuľke 7 možno pozorovať rast podielu zadlžených domácností, čo potvrdzuje postupné zvyšovanie úverovej angažovanosti domácností. Domácnosti s primárnym alebo žiadnym vzdelaním vykazovali v roku 2010 najnižší podiel zadlženosti, len 5,1 %. V nasledujúcich rokoch však došlo k výraznému nárastu a ich podiel sa zvýšil až na 24,17% v roku 2023. Tento vývoj mohol súvisieť so zvyšovaním finančnej participácie aj v nižších vzdelanostných skupinách. Domácnosti so sekundárnym vzdelaním vykazovali stabilnejší vývoj zadlžovania. Najvyšší a zároveň rastúci podiel zadlžených domácností možno pozorovať pri domácnostiach s terciárnym vzdelaním. Podiel zadlžených domácností v tomto segmente v sledovanom období sa zvyšoval, čo môže súvisieť s vyššími príjmami, lepším prístupom k úverovým produktom a vyššou pravdepodobnosťou využívania hypotekárnych úverov na financovanie bývania.

Tabuľka 7 Vývoj podielu zadlžených domácnosti podľa vzdelania RO v %

<i>Vzdelanie / Rok (Vlna)</i>	2010	2014	2017	2021	2023
Primárne alebo žiadne	5.08	21.41	22.21	25.21	24.17
Sekundárne	28.43	30.41	38.05	38.13	38.89
Terciárne	28.4	32.06	39.6	44.52	47.76

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS , NBS

Dáta o miere zadlženosti domácností podľa pracovného statusu v tabuľke 8 ukazujú, že domácnosti patriace do kategórie s názvom Zamestnanec (vrátane SZČO) vykazujú najvyšší podiel zadlžovania spomedzi všetkých pracovných skupín. Naopak najnižší podiel zadlžených domácností sa dlhodobo vyskytoval medzi dôchodcami, kde sa hodnoty pohybovali približne medzi 5,65 % a 13,71 %. Domácnosti s nezamestnanou referenčnou osobou vykazovali nižší a

kolísavý podiel úverovej aktivity, ktorá sa pohybovala približne medzi 23 % a 38 %. Podiel zadlžených domácností v kategórii Ostatné domácnosti vykazoval výrazné výkyvy v čase, ktoré môžu súvisieť s heterogénnym charakterom tejto skupiny.

Tabuľka 8 Vývoj podielu zadlžených domácnosti podľa pracovného statusu RO v %

Pracovný status / Rok (Vlna)	2010	2014	2017	2021	2023
<i>Zamestnanec (vrátane SZČO)</i>	33.36	45.68	49.87	52.23	50.93
<i>Nezamestnaný</i>	38.11	33.44	35.39	23.26	32.64
<i>Dôchodca</i>	5.65	11.01	13.71	8.60	11.34
<i>Ostatné</i>	41.33	30.83	41.31	19.04	30.55

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie údajov HFCS, NBS

Poznámka: Kategória Ostatné zahŕňa rôznorodú skupinu domácností, v ktorej sa nachádzajú napríklad študenti, žiaci, neplatení praktikanti, osoby na plnom invalidnom dôchodku, osoby vykonávajúce povinnú vojenskú alebo civilnú službu, osoby starajúce sa o domácnosť a osoby, ktoré nespádajú do žiadnej z uvedených pracovných kategórií.

Z pohľadu vybraných charakteristík sa ukazuje, že úverová angažovanosť domácností je výrazne diferencovaná v závislosti od veku, vzdelania, pohlavia a ekonomického statusu referenčnej osoby. Najvyšší podiel úverovo exponovaných domácností bol identifikovaný v prípade referenčných osôb, ktorými boli muži, referenčné osoby vo veku do 44 rokov, s vyšším dosiahnutým vzdelaním a aktívnym postavením na trhu práce.

2.3 Identifikácia determinantov zadlžovania slovenských domácností

Výsledky logistickej regresie sú následne zhrnuté v tabuľke č. 9. Odhadnuté koeficienty interpretujeme ako štatistické asociácie medzi charakteristikami domácností a ich zadlženosťou, nie ako striktne kauzálne vzťahy. Toto obmedzenie vyplýva z možnej endogenity niektorých premenných, najmä aktív domácností, ktoré môžu byť nielen determinantmi zadlženosti, ale zároveň aj jej dôsledkom (Gogola a kol., 2025).

Na základe výsledkov môžeme skonštatovať, že pravdepodobnosť zadlženia domácnosti je štatisticky významne spojená najmä s vekom, počtom detí a ekonomickou situáciou domácnosti prezentovanou príjmom, aktívami a subjektívnym hodnotením výdavkov. Vek referenčnej osoby vykazuje negatívny a štatisticky významný vzťah k pravdepodobnosti zadlženia, pričom odds ratio na úrovni približne 0,93 naznačuje, že s rastúcim vekom sa pravdepodobnosť zadlženia znižuje. Tento výsledok je v súlade s teóriou životného cyklu domácností, podľa ktorej mladšie domácnosti častejšie využívajú úverové financovanie, zatiaľ čo staršie domácnosti majú tendenciu svoje záväzky postupne splácať. Kvadratický člen veku je taktiež štatisticky významný, čo taktiež potvrdzuje existenciu nelineárneho vzťahu medzi vekom a zadlžením.

Na druhej strane vzdelanie nepredstavuje štatisticky významný determinant pravdepodobnosti zadlženia, hoci terciárne vzdelanie vykazuje mierne nižšiu pravdepodobnosť úverovej angažovanosti na hranici štatistickej významnosti. Podobne ani pohlavie referenčnej osoby a počet členov domácnosti neprinášajú dodatočnú vysvetľovaciu schopnosť pravdepodobnosti zadlžovania. Pracovný status referenčnej osoby má len čiastočný vplyv na pravdepodobnosť zadlženia. Zatiaľ čo nezamestnané domácnosti ukazujú štatisticky významne nižšiu pravdepodobnosť zadlženia v porovnaní so zamestnanými domácnosťami, ostatné kategórie

pracovného statusu sa ako štatisticky významné nepreukázali. Počet detí vykazuje pozitívny a štatisticky významný vzťah. Odds ratio na úrovni približne 1,43 naznačuje, že každé ďalšie dieťa zvyšuje pravdepodobnosť úverovej expozície domácnosti približne o 43 %, čo môžeme vysvetliť vyššími výdavkami na spotrebu spojenými s výchovou detí.

Z ekonomických premenných sú štatisticky významné aktíva a príjem domácnosti. Výsledky indikujú, že domácnosti s vyššími aktívami majú vyššiu pravdepodobnosť zadĺženia, čo môže byť spojené s tým, že majetok zvyšuje bonitu domácnosti a tak uľahčuje prístup k úverom. Popritom výsledky naznačujú aj pozitívnu asociáciu medzi príjmom a pravdepodobnosťou zadĺženia. Uvedené môžeme interpretovať ako dôsledok vyššej schopnosti splácať úverové záväzky. Významným faktorom sa ukázalo aj subjektívne hodnotenie výdavkov. Domácnosti, ktorých výdavky presahujú priemer, majú približne o 39 % vyššiu pravdepodobnosť zúčastniť sa úverového trhu v porovnaní s domácnosťami s priemernými výdavkami.

Z časového hľadiska je zrejmé, že pravdepodobnosť zadĺženia bola vo všetkých neskorších vlnách zisťovania viac štatisticky významná v porovnaní s referenčnou vlnou z roku 2010. Tento výsledok môže odrážať postupné zvyšovanie finančnej integrácie domácností v priebehu času.

Tabuľka 9 Výsledky logistickej regresnej analýzy

Premenná	OR	95% IS	p-hodnota	Sign.
Konštanta	0.008	[0.001; 0.043]	<0.001	***
Vek	0.931	[0.919; 0.943]	<0.001	***
Vek ²	0.999	[0.998; 0.999]	<0.001	***
Vzdelanie: primárne	1.213	[0.87; 1.692]	0.254	
Vzdelanie: terciárne	0.841	[0.686; 1.031]	0.095	.
Status: nezamestnaný	0.634	[0.439; 0.917]	0.015	*
Status: dôchodca	0.844	[0.601; 1.184]	0.326	
Status: ostatné	1.315	[0.802; 2.157]	0.278	
Pohlavie: žena	0.929	[0.801; 1.077]	0.33	
Počet členov domácnosti	0.931	[0.805; 1.076]	0.332	
Počet detí	1.425	[1.156; 1.758]	<0.001	***
log(1 + aktíva)	1.113	[1.057; 1.171]	<0.001	***
log(1 + príjem)	1.269	[1.039; 1.55]	0.02	*
Výdavky: vyššie ako priemer	1.386	[1.139; 1.688]	0.001	**
Výdavky: nižšie ako priemer	1.092	[0.791; 1.509]	0.593	
Vlna 2014	2.190	[1.617; 2.967]	<0.001	***
Vlna 2017	2.247	[1.791; 2.819]	<0.001	***
Vlna 2021	2.134	[1.732; 2.628]	<0.001	***
Vlna 2023	2.174	[1.795; 2.633]	<0.001	***
Pozorovania	Pseudo R ²			
9 690 / 1 imputácia	0,191			

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie na základe HFCS, NBS

Poznámka: Symboly *, ** a *** označujú štatistickú významnosť koeficientov na hladinách významnosti 10 %, 5 % a 1 %

Výsledky regresnej analýzy umožnili zhodnotiť relatívny význam veku, vzdelania, príjmu a ďalších vybraných charakteristík pri vysvetlení pravdepodobnosti, že domácnosť využíva

úverové financovanie. Viaceré odborné štúdie však odporúčajú využitie tzv. dvojstupňového (z anglického two-part) modelu, ktorý umožňuje oddelene analyzovať rozhodnutie domácností vstúpiť na úverový trh so súčasným zameraním sa aj na intenzitu ich úverovej expozície (Giuseppe, 2023; Pairan, 2025). V našej analýze je tento prístup implementovaný prostredníctvom kombinácie logistickej regresie, ktorá modeluje pravdepodobnosť, že domácnosť má dlh, a lineárnej regresie, ktorá identifikuje faktory ovplyvňujúce výšku dlhu medzi zadlženými domácnosťami. Výhodou tohto prístupu je, že rovnaké vysvetľujúce premenné môžu mať odlišný vplyv na samotnú pravdepodobnosť zadlženia a na jeho rozsah (Su a kol., 2012).

Výsledky lineárnej regresie sú zachytené v tabuľke č. 10 a naznačujú, že výška dlhu je významne spojená najmä s vekom, veľkosťou domácnosti, počtom detí a finančnou situáciou domácnosti meranou príjmom, aktívami a výdavkami. Vek referenčnej osoby je štatisticky významný a má negatívny vzťah k výške dlhu, čo naznačuje, že staršie domácnosti majú tendenciu mať nižší dlh.

Kvadratický člen veku sa nepreukázal ako štatisticky významný, čo naznačuje, že v prípade výšky dlhu už nelinearita vekového efektu nehrá významnú úlohu. Okrem toho ani vzdelanie sa vo všeobecnosti nepreukázalo ako významný determinant výšky dlhu, s výnimkou terciárneho vzdelania, ktoré vykazuje pozitívny a štatisticky významný efekt. Tento výsledok môže naznačovať vyššiu úroveň zadlženia u ekonomicky silnejších domácností. Pracovný status a pohlavie referenčnej osoby taktiež nepredstavujú štatisticky významné determinanty výšky dlhu. Naopak štatisticky významný negatívny efekt bol identifikovaný pri počte členov domácnosti, čo môže naznačovať, že väčšie domácnosti majú v priemere nižšiu úverovú záťaž. Na druhej strane počet detí má pozitívny a štatisticky významný vzťah k výške dlhu, čo naznačuje, že domácnosti s deťmi majú tendenciu sa zadlžovať viac, pravdepodobne v dôsledku vyšších nákladov na bývanie a spotrebu.

Najsilnejší efekt majú ekonomické premenné. Hodnota aktív domácnosti vykazuje silný pozitívny a štatisticky významný vzťah k výške dlhu, čo naznačuje, že domácnosti s vyšším majetkom majú tendenciu mať aj vyššie dlhy. Podobne aj príjem domácnosti vykazuje pozitívny a štatisticky významný vzťah k výške dlhu. Významný pozitívny efekt sa ukázal aj pri domácnostiach s nadpriemernými výdavkami, ktoré majú tendenciu mať vyšší dlh, zatiaľ čo domácnosti s nižšími výdavkami vykazujú skôr slabší negatívny efekt na hranici štatistickej významnosti.

Z časového hľadiska sa ukazuje, že výška dlhu bola vo všetkých neskorších vlnách zisťovania štatisticky významne vyššia v porovnaní s referenčným rokom 2010, čo poukazuje na dlhodobý rast dlhovej angažovanosti domácností.

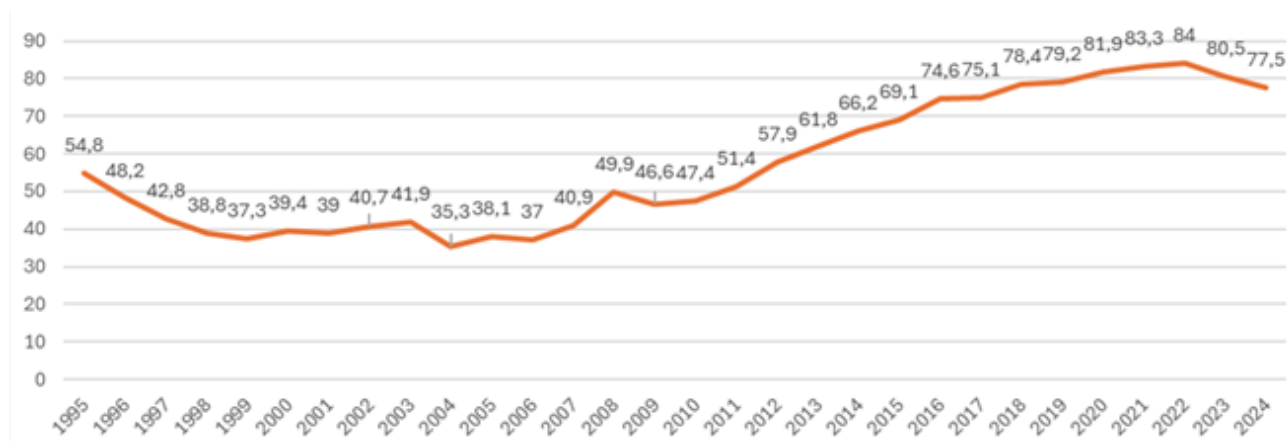
Tabuľka 10 Výsledky lineárnej regresnej analýzy

Premenná	Koeficient	95% IS	p-hodnota	Sign.
Konštanta	2.164	[0.677; 3.651]	0.004	**
Vek	-0.040	[-0.058; -0.022]	<0.001	***
Vek ²	0.000	[-0.001; 0]	0.553	
Vzdelanie: primárne	-0.098	[-0.493; 0.298]	0.628	
Vzdelanie: terciárne	0.245	[0.073; 0.417]	0.005	**
Status: nezamestnaný	-0.146	[-0.555; 0.263]	0.484	

Premenná	Koeficient	95% IS	p-hodnota	Sign.
Status: dôchodca	-0.035	[-0.519; 0.45]	0.889	
Status: ostatné	-0.527	[-1.129; 0.074]	0.086	
Pohlavie: žena	-0.044	[-0.203; 0.115]	0.588	
Počet členov domácnosti	-0.128	[-0.21; -0.046]	0.002	**
Počet detí 0–15	0.244	[0.094; 0.393]	0.001	**
log(1 + aktíva)	0.382	[0.277; 0.487]	<0.001	***
log(1 + príjem)	0.195	[0.08; 0.31]	<0.001	***
Výdavky: vyššie ako priemer	0.218	[0.05; 0.386]	0.011	*
Výdavky: nižšie ako priemer	-0.272	[-0.572; 0.028]	0.075	
Vlna 2014	0.444	[0.156; 0.731]	0.002	**
Vlna 2017	0.738	[0.471; 1.006]	<0.001	***
Vlna 2021	0.886	[0.618; 1.154]	<0.001	***
Vlna 2023	0.959	[0.724; 1.195]	<0.001	***
Pozorovania	R ²			
3045 / 1 imputácia	0,313			

Zdroj: K. Hošková, vlastné spracovanie na základe HFCS, NBS

2.4 Zadlženie domácností v širšom finančnom kontexte



Graf 2 Dlh domácností na Slovensku ako percento čistého disponibilného príjmu

Zdroj: OECD. National Accounts at a Glance (NAAG), OECD National Accounts Statistics, Dostupné na: <https://www.oecd.org/en/data/indicators/household-debt.html>

Výška dlhu domácností v absolútnych číslach má často menšiu výpovednú, či už chceme urobiť medzinárodnú komparáciu, alebo chceme posúdiť finančnú situáciu zadlžených domácností. Pre objektívne posúdenie zadlženosti domácností je preto dôležité sledovať výšku dlhu aj vo vzťahu k disponibilnému príjmu domácností. Na grafe 2 vidieť trend vývoja ukazovateľa za tridsaťročné obdobie, osobitne rastúci trend miery zadlženia v rokoch 2009 – 2022 aj následný pokles v rokoch 2023 a 2024. Od roku 2011 prekračuje pomer dlhu na čistom disponibilnom príjme domácností na Slovensku 50%.

Pre lepšie posúdenie finančnej pozície domácností je okrem absolútnej výšky dlhu dôležité sledovať aj veľkosť dlhu vo vzťahu k príjmu, disponibilnému príjmu, majetku či čistému majetku. V tabuľke 11 prinášame za Slovensko z jednotlivých vln zisťovania HFCS aj tieto dáta.

Tabuľka 11 Dlh vs. aktíva a príjem domácností na Slovensku

	2023	2021	2017	2014	2010
celkové aktíva, z toho:	140 495	11 0796	76 726	57 392	64 300
reálne	134 926	10 5796	73 937	54 840	61 800
finančné	5 569	5 000	2 789	2 552	2 500
dlh, z toho:	27 255	18 400	11 408	6 000	3 200
hypotekárny	41 280	35 249	31 731	21 364	na
nehypotekárny dlh	4 001	3 000	2 005	1 601	na
pomer dlhu k príjmu	84.7	70.8	61.1	42.0	22.7
pomer dlhu k majetku	18.1	20.4	18.9	12.6	6.6
pomer dlhu k čistému disponibilnému príjmu	80.5	83.3	75.1	61.8	47.4

Zdroj: dáta zo zisťovania HFCS Slovensko, Národná banka Slovenska

Poznámky: Údaje o aktívach a dlhu v prvej časti tabuľky sú v mediánových (stredných) hodnotách v Eurách. Indikátory v druhej časti tabuľky sú počítané pre domácnosti z dlhom, nie pre domácnosti celkom

2.5 Komparácia Slovenska s Európou v oblasti zadĺženia domácností

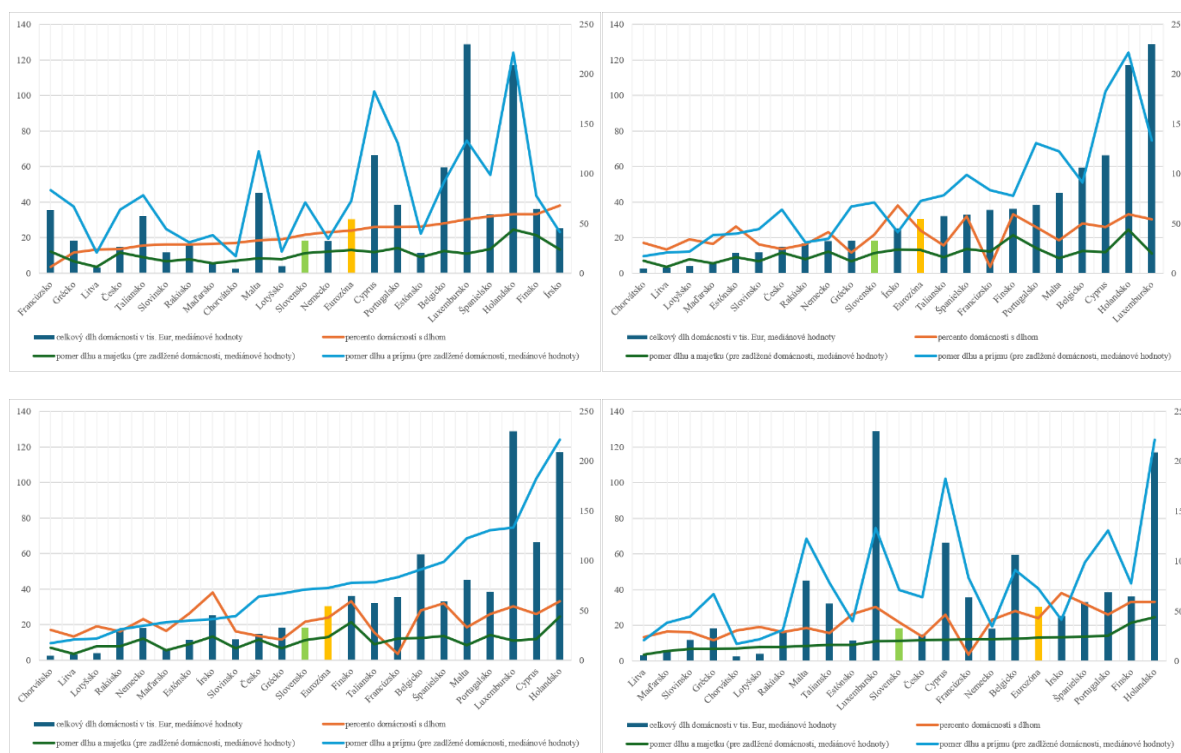
Slovensko podľa údajov OECD o miere zadĺženia domácností (ukazovateľ pomeru dlhu k čistému disponibilnému príjmu) patrí medzi tie menej zadĺžené krajiny OECD. Od roku 1996 do roku 2010 vrátane (za ktoré sú k dispozícii údaje OECD) dlh v priemere neprekračoval 50% čistého disponibilného príjmu.

Podľa údajov z HFCS 2021 figuruje Slovensko s hodnotou 18 400 Eur (stredná hodnota dlhu pripadajúca na domácnosť) niekde v strede rebríčka európskych krajín podľa absolútnej výšky dlhu domácnosti. Sledovali sme jeho pozíciu aj z hľadiska ostatných ukazovateľov (percento zadĺžených domácností, pomer dlhu k aktívam, pomer dlhu k príjmu domácnosti), a jeho pozícia je veľmi podobná, blízko priemeru Eurozóny, v strede rebríčka sledovaných krajín. Zo spodných priečok sa hlavne podľa posledných dostupných dát (z HFCS 2021) Slovensko najviac priblížilo priemeru Eurozóny, čo sa spomínaných indikátorov zadĺženia týka.

„Slovenské domácnosti sú naďalej vo výrazne nevýhodnej finančnej situácii s relatívne nízkym čistým finančným majetkom a vysokou mierou zadĺženia, vyplýva z najnovšej analýzy Allianz Global Wealth Report 2025 (AGWR 2025) spracovanej pre Konfederáciu odborových zväzov SR. Podľa dát z roku 2024 dosiahli čisté finančné aktíva slovenských domácností priemer 10 580 eur na jedného obyvateľa, čo predstavuje mierny nárast oproti minulému roku a posun z poslednej na predposlednú priečku v regióne strednej a východnej Európy. Slovensko tak zostáva výrazne pod priemerom krajín regiónu, ktoré sa spravidla pohybujú výrazne vyššie – napríklad Česko s 34 740 eur a Slovinsko so 32 020 eur na obyvateľa. Zadĺženosť domácností je naopak pomerne vysoká, priemerný dlh na obyvateľa dosiahol 10 960 eur v roku 2024, čo je druhá najvyššia hodnota v regióne po Estónsku (12 750 eur). Tento vysoký dlh však nie je dostatočne krytý finančnými aktívami, na rozdiel od iných krajín, kde úvery domácností vyvažujú výraznejšie úspory a investície“, píše Tytykalo (2025). „Slovensko je pritom jedinou krajinou v porovnanom regióne, kde podiel dlhov na hrubých finančných aktívach domácností (vrátane dlhov) presahuje 50 %, čo predstavuje značnú zraniteľnosť domácností voči šokovým situáciám ako je vysoká inflácia alebo slabý rast reálnych príjmov. Navyše, významná časť čistého finančného majetku slovenských domácností je viazaná v dôchodkových pilieroch, ktoré nie sú pre občanov prístupné na okamžité finančné využitie,“ dodáva.

V európskom meradle môžeme mieru zadlženosti domácností sledovať a komparovať Slovensko na základe dát z harmonizovaného zisťovania z poslednej vlny HFCS 2021 zverejnenej v globále za európske krajiny. Tiež OECD reportuje dáta o bohatstve a dlhu domácností.

Na grafoch 3 až 6 sú rebríčky krajín Európy podľa veľkosti dlhu v eurách, podľa podielu zadlženej populácie, podľa miery dlhu vo vzťahu k príjmu a k majetku. Podľa pomeru dlhu k príjmu (tento index sa počíta pre zadlžené domácnosti, nie domácnosti celkom) má Slovensko pozíciu uprostred rebríčka krajín, spolu s priemerom Eurozóny.



Grafy 3 – 6 Komparácia krajín EÚ z hľadiska dlhových indikátorov podľa posledných dostupných údajov za rok 2021

Poznámky: Stĺpcový graf s hlavnou y-ovou osou označuje celkový dlh domácností v tis. Eurách (mediánové hodnoty); čiarové grafy s vedľajšou y-ovou osou označujú podiely populácie s dlhom (oranžová) a index dlh/príjem (svetlomodrá) a index dlh/majetok (tmavomodrá). Vľavo hore je ranking krajín podľa pomeru zadlžených domácností, vpravo hore je ranking krajín podľa absolútnej veľkosti dlhu domácnosti v tis. Eur. Na grafe vľavo dolu je ranking krajín podľa indexu dlh/príjem a vpravo dolu je ranking krajín Eurozóny podľa indexu dlh/majetok.

Krajinami s najvyšším indexom sú Holandsko, Cyprus, Luxembursko, Portugalsko či Malta, u ktorých tento pomer prevyšuje 100%. Na druhom konci rebríčka je Chorvátsko, Litva, Lotyšsko či Rakúsko s hodnotami indexu menšími ako 1/5. Ranking podľa indexu pomerujúceho dlh a majetok domácností európskych krajín je takýto: nad priemerom Eurozóny sú krajiny Írsko, Španielsko, Portugalsko, Fínsko a Holandsko. Posledné tri krajiny s hodnotou indexu nad 0,25 a zostávajúce zmienené blízko tejto hodnoty. Na začiatku rebríčka s hodnotami nepresahujúcimi hodnotu indexu 0,12 Litva, Maďarsko, Slovinsko a Grécko. Slovensko sa vzácnne zhodne v strede rankingu sledovaných krajín, spolu s priemerom Eurozóny, ocitá aj

v prípade ďalších dvoch ukazovateľov, podľa ktorých sme komparovali európske krajiny, a to sú pomer zadlžených domácností, a absolútna mediánová hodnota dlhu domácností.

DISKUSIA A ZÁVER

Z výsledkov našej analýzy vyplynulo, že napriek rastúcemu trendu úverovej zadlženosti domácností počas celého sledovaného obdobia podrobnejšia analýza podielu zadlžených domácností poukázala na rozdielnu dynamiku rastu v jednotlivých obdobiach. Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v rokoch 2014 až 2017. Zvyšoval sa nielen priemerný dlh na zadlženú domácnosť, ale aj podiel domácností s dlhom, čo viedlo k výraznému nárastu celkového objemu dlhu v ekonomike. Rast pokračoval aj v nasledujúcich rokoch, no miernejším tempom. Popritom za sledované obdobie rástlo okrem mediánu dlhu domácností aj jeho rozpätie, ktoré sa v čase výrazne rozšírilo. Na základe toho môžeme skonštatovať, že rast úverovej aktivity sa týkal širokej populácie domácností a nie len niekoľkých extrémne zadlžených domácností.

Z pohľadu vybraných charakteristík sa ukazuje, že úverová angažovanosť domácností je výrazne diferencovaná v závislosti od veku, vzdelania, pohlavia a ekonomického statusu referenčnej osoby. Najvyšší podiel úverovo exponovaných domácností bol identifikovaný v prípade referenčných osôb, ktorými boli muži, referenčné osoby vo veku do 44 rokov, s vyšším dosiahnutým vzdelaním a aktívnym postavením na trhu práce.

Výsledky nami vykonanej logistickej aj lineárnej regresie naznačujú, že dlhová záťaž domácností je úzko spojená s ich demografickými charakteristikami a ekonomickou situáciou. Logistický model ukázal, že vyššia pravdepodobnosť zadlžovania je štatisticky anticipovaná najmä v kategóriách domácností vyšším počtom detí, vyšším príjmom, vyššími aktívami a vyššími výdavkami, zatiaľ čo vyšší vek vykazuje negatívny vzťah k pravdepodobnosti mať dlh.

Porovnateľné zistenia poskytuje aj lineárny model výšky dlhu, podľa ktorého sú vyššie hodnoty príjmu a aktív spojené aj s vyššou úrovňou dlhu, čo môže odrážať lepší prístup ekonomicky silnejších domácností k úverovým zdrojom. Vyššie výdavky a počet detí sú taktiež pozitívne asociované s výškou dlhu, no veľkosť domácností a vek vykazujú negatívny vzťah. Je však potrebné zdôrazniť, že príjem a aktíva môžu byť endogénne vo vzťahu k úverovej expozícii domácností, pretože môžu byť nielen jej determinantmi, ale aj jej dôsledkom. Môžeme konštatovať, že k porovnateľným výsledkom skúmania determinantov zadlžovania domácností na Slovensku dospeli aj autori Cupák a Klacso (2023), ktorých štúdiu venovanú determinantom zadlžovania zmiňujeme v úvodnej časti článku.

V európskom porovnaní Slovenska z hľadiska absolútnej výšky dlhu na domácnosť, podielu zadlžených domácností či indexov dlh/aktíva a dlh/príjem sa Slovensko nachádza v strede rebríčka komparovaných krajín. Podrobnejšie výsledky z európskej komparácie sa nachádzajú v poslednej podkapitole článku. Je však nesporné, že dynamikou zadlžovania posledných rokov sa Slovensko dostalo na popredné priečky v rámci EÚ.

Problémy spojené so zadlžením domácností sú často vnímané spoločnosťou veľmi odťažito, dehonestujú a obviňujú samotných zadlžených. Problémy súvisiace so zadlžením však nemožno chápať takto jednoznačne a zúžene. *Základných pilierov finančnej stability, prosperity domácností a primeranej (únosnej) dlhovej zaťaženia* je niekoľko. Identifikovali by sme ich

takto: 1. stabilné makroekonomické podmienky/prostredie a účinné verejné politiky (v súvislosti so zadlžovaním domácností sa spomína napríklad bytová politika, politika zamestnanosti či daňovo odvodová politika), 2. adekvátna regulácia finančného sektora v záujme ochrany klienta; objektívne a masívne informovanie verejnosti (osobitne o rizikách spojených s finančnými rozhodnutiami); nezávislé a dostupné poradenstvo vo finančných otázkach pre všetkých, 3. zodpovedná obchodná/úverová politika finančných inštitúcií, 4. finančné vzdelávanie budujúce finančnú gramotnosť populácie od detského veku po celý život, pretože finančný trh sa posledné desaťročia dynamicky mení, 5. osobná/individuálna zodpovednosť a rozvážnosť pri prijímaní finančných rozhodnutí, 6. účinné právne inštitúty riešenia dlhových problémov, 7. ďalšie „doplňujúce/podporné“ nástroje prevencie, pomoci a podpory napríklad zamestnávateľa a najbližšie okolie a jeho vnímavosť voči problémom človeka. Z identifikovaných pilierov finančnej stability domácností explicitne vyplýva aj okruh zainteresovaných strán a ich „miery zodpovednosti“, pokiaľ ide o riešenie nežiaducej, neúmernej dlhovej expozície domácností. Zásahy a opatrenia štátu a ďalších verejných aj súkromných subjektov v intenciách podpory vo vyššie zmienených pilieroch finančnej stability domácností – tak preventívneho, ako aj ex-post charakteru - by mali prispieť k zmierňovaniu nežiaduceho zadlžovania aj k uvážlivejšiemu postoju domácností k dlhom. Hľadanie adresných riešení je veľmi náročné, jednak pre nedostatok mikrodát o problematike naprieč celou populáciou, jednak vzhľadom na rôznorodé spektrum neúmerne zadlžených domácností, ktoré pomoc s riešením dlhov a neúmerného zadlženia potrebujú.

Na tomto mieste si dovoľujeme vysloviť aj vlastný názor na problematiku zadlžovania slovenských domácností, vyplývajúci z nášho doterajšieho odborného poznania o problematike. V prípade slovenskej populácie vidíme slabé stránky v prvom rade v oblasti finančnej gramotnosti, potom je to otázka príjmovej úrovne slovenskej populácie a dostatočnosti príjmov vo vzťahu k finančným potrebám, osobitne v spodnej časti príjmového rebríčka. Tretím dôležitým trendom, ktorý má vplyv na dynamiku aj charakter zadlžovania domácností na Slovensku, je konzumerizmus, konzumný spôsob života v súčasnosti. A posledným dôvodom je inštitucionálne nastavenie finančného systému: sú to pravidlá poskytovania úverov, informácie a poradenstvo pre klientov zo strany samotných finančných inštitúcií, spôsob posudzovania bonity klienta v procese poskytovania úverov a pôžičiek, postupy voči klientom, ktorí majú problémy so splácaním dlhu. Peter Daniel hovorí v tejto súvislosti o tzv. zodpovednom poskytovaní úverov, o zodpovednom úverovaní, ktoré je rovnako dôležité, ako zodpovedné zadlžovanie zo strany zadlžujúcich sa. Existujúca situácia na Slovensku v oblasti miery a charakteru zadlženia domácností, osobitne tých neúmerne zadlžených, je teda výsledkom pôsobenia viacerých faktorov v pôsobnosti rôznych subjektov.

BIBLIOGRAFIA

- Almenberg, J. – Kilström, M. – Thell, V. – Vestman, R. 2021. *Household debt and resilience*. In: FI Analysis, Štokholm: Finansinspektionen, [online]. č. 33. s. 45. [cit. 2025-10-15]. Dostupné na: <https://www.fi.se/contentassets/69283d29022a4cc3898a4a4a06b3e83a/fi-analysis-33-hushallens-skulder-motstandskraft-kriser-eng.pdf>
- Alter, A. – Feng, A. – Valckx, N. 2020. *Understanding the Macro-financial Effects of Household Debt: A Global Perspective*. In: Mitchell, O. – Lusardi, A. (eds), *Remaking*

Retirement: Debt in an Aging Economy, Oxford: Oxford University Press [online]. s. 226-254. [cit. 2026-03-17]. Dostupné na: <https://academic.oup.com/book/33535/chapter-abstract/287892623?redirectedFrom=fulltext> DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198867524.003.0012>

Bačová, V. – Stríženec, M. 2013. VI. Psychológia finančného rozhodovania: Racionalita, analýza a intuícia. In: *Rozhodovanie a usudzovanie IV: Aplikácie a limity intuície*. Róbert Hanák, Eva Ballová Mikušková, Vladimíra Čavojová, eds. [online]. [cit. 2026-06-24]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/314860360_PSYCHOLOGIA_FINANCNEHO_ROZHODOVANIA_RACIONALITA_ANALYZA_A_INTUICIA#fullTextFileContent

Benatia, D. – Bellégo, Ch. – Pape, L. 2025. *Dealing with Logs and Zeros in Regression Models* [online]. New York: Cornell University. [cit. 2026-03-18]. Dostupné na: <https://arxiv.org/abs/2203.11820> DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2203.11820>

Cesnak, M., Cupak, A., Klacso, J. 2025. *Determinanty zadlženosti domácností – zistenia na základe nových dostupných slovenských mikro-dát*. In: Slovenská štatistika a demografia, [online]. ročník 35, č. 3/2025. ISSN 1339-6854 (online); 1210-1095 (tlačené vydanie), [cit. 2026-06-02]. Dostupné na: https://ssad.statistics.sk/SSaD/wp-content/files/3_2025/3_2025_clanok_5_Cesnak_Cupak_Klacso.pdf

Costa, S. – Farinha, L. 2012. *Households' indebtedness: a microeconomic analysis based on the results of the households' financial and consumption survey*. In: Financial Stability Report [online]. Lisbon: Banco de Portugal, [cit. 2026-02-28]. Dostupné na: https://www.bportugal.pt/sites/default/files/anexos/papers/ar201201_e.pdf

Cupak, A. – Klacso, J. 2023. *HFCS špeciál 2: Ako sa zadlžovali slovenské domácnosti v posledných rokoch. Analytický komentár, 2023*. [online]. [cit. 2026-05-27]. Dostupné na: <https://nbs.sk/dokument/5e4fb65c-032b-4f02-a236-1bbfe67ab069/stiahnut?force=false>

Daniel, P. 2024. *Zmeny správaní u ľudí vo finančnej núdzi*. In: Finančný manažér, Bratislava: Slovenská asociácia finančníkov. [online]. roč. 24, č. 3, 2024, 9-27 s. ISSN 2729-7705. [cit. 2026-06-16]. Dostupné na: <https://asocfin.sk/wp-content/uploads/2024/11/FM-3-2024.pdf>

Daniel, P. – Klimová, E. 2022. *Starostlivosť o dlhy zamestnancov je úlohou finančného riadenia*. In: Finančný manažér, Bratislava: Slovenská asociácia finančníkov [online]. roč. 22, č. 3, 2022, s. 18 - 22. ISSN 2729-7705. [cit. 2026-06-17]. Dostupné na: <https://asocfin.sk/wp-content/uploads/2022/11/FM-3-2022.pdf>

Debelle, G. 2004. *Macroeconomic implications of rising household debt*. In: BIS Working Papers, Basel: Bank for International Settlements [online]. roč. 153, 2004, 37 s. ISSN 1682-7678. [cit. 2026-03-04]. Dostupné na: <https://www.bis.org/publ/work153.pdf>

Dumitrescu, B.A. – Enciu, A. – Hândoreanu, C.A. – Obreja, C. - Blaga, F. 2022. *Macroeconomic Determinants of Household Debt in OECD Countries*. In: Sustainability [online]. roč. 14, 2022. č. 3977. [cit. 2026-06-17]. Dostupné na: <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/7/3977> DOI: <https://doi.org/10.3390/su14073977>

Finančné poradenstvo vs. sprostredkovanie. Slovník investora. TA3. [online]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=YI_K1rDnobU; pozri aj *Čo je finančné sprostredkovanie a finančné poradenstvo*. Fininfo.sk (Portál finančnej osvety a ochrany finančného sprostredkovateľa MF SR). [online]. [cit. 2026-05-29]. Dostupné na: <https://www.fininfo.sk/fininfo/financne-produkty/financne-sprostredkovanie-poradenstvo/co-je-financne-sprostredkovanie-poradenstvo/co-je-financne-sprostredkovanie-poradenstvo.html>

Francis-Devine, B. 2025. *Household debt: statistics and impact on economy*. Londýn: UK Parliament, House of Commons. [online]. [cit. 2026-04-27]. Dostupné na: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7584/>; <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7584/CBP-7584.pdf>

Giuseppe, P. 2023. Consumer debt in Luxemburg and the Euro area: evidence from the household finance and consumption survey. In: *Cahier d'études working paper*; Luxembourg : Banque centrale du Luxembourg, [online]. č. 175. 55 s. [cit. 2026-03-13]. Dostupné na: https://www.bcl.lu/fr/Recherche/publications/cahiers_etudes/175/BCLWP175.pdf

Gogola, E. – Pastoráková, E. – Krupová, P. 2025. *The Impact of Socio-Demographic and Economic Factors on Household Indebtedness in Slovakia – a Microeconomic Analysis*. In: *Ekonomický časopis*, Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave. [online]. roč. 73, č. 7-8, s. 301 – 323. [cit. 2026-03-13]. Dostupné na: <https://www.sav.sk/journals/uploads/110313007-8%2025%20Pastor%C3%A1kov%C3%A1%20a%20kol.%20+%20SR.pdf> DOI: <https://doi.org/10.31577/ekoncas.2025.07-08.02>

HFCS: Methodological report for the 2021 wave. ECB Statistics Paper Series No 45. [online]. [cit. 2026-06-06]. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpsps/ecb.sps45~4bbcfb02eb.en.pdf?2ba4c8fff4134bbbb48b969871f96951>

Chikeya, C.K. – Ntsalaze, L. 2025. *Determinants of Household Debt: A Systematic Review of the Literature*. In: *Economies*. [online]. roč. 13, 2025, č. 76. [cit. 2026-03-27]. Dostupné na: <https://www.mdpi.com/2227-7099/13/3/76> DOI: <https://doi.org/10.3390/economies13030076>

Intarapak, S. – Supapakorn, T. 2020. *Application of Logistic Regression Analysis to Household Debt of Thailand*. In: *WSEAS Transactions on Business and Economics*, [online]. č. 17, 676-681 s. ISSN: 1109-9526. [cit. 2026-02-17]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/343039789_Application_of_Logistic_Regression_Analysis_to_Household_Debt_of_Bangkok_and_Metropolitan_Area_of_Thailand#fullTextFileContent DOI: 10.37394/23207.2020.17.65

Martín-Legendre, J.I. – Sánchez-Santos, J.M. 2024. *Household debt and financial vulnerability: empirical evidence for Spain*. In: *Empirica*, [online]. roč. 51, 2024. s. 703-730. [cit. 2016-03-17]. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10663-024-09617-z> DOI: <https://doi.org/10.1007/s10663-024-09617-z>

Ľapinová, E. 2025. *Indebtedness and over-indebtedness of households in Slovakia and EU, its determinants and consequences*. In: 19th International Days of Statistics and Economics Proceedings [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2025. ISBN 978-80-87990-35-3. [cit. 2026-06-17]. Dostupné na: https://msed.vse.cz/msed_2025/article/msed-2025-844-paper.pdf

Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.2. 2017. Bratislava: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo financií SR. [online]. [cit. 2026-06-19]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/a8a/11358.9fc208.pdf>

NBS. 2010. *Správa o finančnej stabilite za prvý polrok 2010*. Bratislava: Národná banka Slovenska. [online]. 71 s. ISBN 978-80-8043-164-8 [cit. 2026-03-17]. Dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/zaklnbs/publik/sfs/sfs2010.pdf

- NBS. 2015. *Analýza slovenského finančného sektora*. Bratislava: Národná banka Slovenska. [online]. 75 s. ISSN 1338-5577 [cit. 2016-06-10]. Dostupné na https://nbs.sk/_img/documents/_dohlad/orm/analyzy/protected/analyzasfs2015.pdf
- NBS. 2017. *Správa o finančnej stabilite k máju 2017*. Bratislava: Národná banka Slovenska. [online]. 48 s. ISSN 1338-6123 [cit. 2026-03-10]. Dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/zaklnbs/publik/sfs/protected/sfs_052017.pdf
- NBS. 2021. *Správa o finančnej stabilite*. Bratislava: Národná banka Slovenska. [online]. 77 s. ISSN 1338-6123 [cit. 2026-03-10]. Dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/zaklnbs/publik/sfs/protected/sfs_112021.pdf
- NBS. 2023. *Správa o finančnej stabilite - november 2023*. Bratislava: Národná banka Slovenska. [online]. 87 s. ISSN 1338-6123 [cit. 2026-03-10]. Dostupné na: <https://nbs.sk/dokument/ed4324ba-4b4b-4941-9186-3c1e2ff1784c/stiahnut/?force=true>
- OECD. *National Accounts at a Glance (NAAG)*, OECD National Accounts Statistics, [online]. [cit. 2026-06-09]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/en/data/indicators/household-debt.html>
- Pairan, T. 2025. *Donors in Transition: Comparing Aid Allocation Patterns in the Era of the Belt and Road Initiative* [online]. Lunde: Lunde University. [cit. 2026-03-18]. Dostupné na: <https://lup.lub.lu.se/luur/download?fileOid=9211172&func=downloadFile&recordOid=9211171>
- Riswanto, U. 2025. *A Beginner's Guide to Multivariate Logistic Regression in R* [online]. [cit. 2026-03-17]. Dostupné na: <https://ujangriswanto08.medium.com/a-beginners-guide-to-multivariate-logistic-regression-in-r-9aa3b763f564>
- Stríženec, M. 2015 *Úvod do finančnej psychológie. Učebný text*. Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, Ústav experimentálnej psychológie, Bratislava, 2015. [online]. [cit. 2026-05-17]. Dostupné na: <http://psychologia.sav.sk/upload/strizenec.pdf>
- Riswanto, U. 2025. *A Beginner's Guide to Multivariate Logistic Regression in R* [online]. [cit. 2026-04-17]. Dostupné na: <https://ujangriswanto08.medium.com/a-beginners-guide-to-multivariate-logistic-regression-in-r-9aa3b763f564>
- Tytykalo, B. 2025. *Slovensko má druhý najvyšší dlh na obyvateľa v regióne a vo finančných aktívach domácností sme predposlední*. [online]. [cit. 2026-06-10]. Dostupné na: <https://sita.sk/vofinanciach/slovenske-domacnosti-maju-viac-dlhov-nez-financneho-majetku-zlepsenie-situacie-je-limitovane-viacerymi-faktormi/>
- Vravec, J. 2018. *Analýza úverovej zaťaženia domácností v SR*. In: Finančné trhy, Bratislava: Derivat. [online]. č. 3. ISSN 1336-5711 [cit. 2026-05-10]. Dostupné na: https://www.derivat.sk/files/2018%20financne%20trhy/FT_3_2018_Vravec_Analyza%20uverovej%20j%20zatazenosti%20domacnosti%20v%20SR%20.pdf
- Zavadil, T. 2015. *Are Indebted Households Poorer? In: Macroeconomic Issues*, Bratislava: Národná banka Slovenska. [online]. roč. 23, č. 4. 16-21 s. [cit. 2026-03-17]. Dostupné na: https://nbs.sk/_img/documents/_publik_nbs_fsr/biatec/rok2015/04-2015/04_biatec_4-15_zavadil.pdf
- Zisťovanie o financiách a spotrebe domácností (Household finance and Consumption Survey, HFCS)* Európskej centrálnej banky. [online]. [cit. 2026-06-17]. Dostupné na: <https://nbs.sk/vyskum/household-finance-and-consumption-network-hfcs/>; https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/hfcs/html/index.en.html